

POSTANOWIENIE

14 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 14 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku M. Z.
z udziałem E. Z. i A. Z.
o zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej M. Z.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie
z 25 października 2023 r., II Ca 1234/23,

- odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
- oddala wniosek uczestnika postępowania A. Z.
o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego;
- przyznaje radcy prawnemu S. K. od Skarbu Państwa - Sądu
Okręgowego w Szczecinie 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt)
złotych powiększone o podatek od towarów i usług, tytułem
kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy
z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy M. Z. od postanowienia Sądu
Okręgowego w Szczecinie z 25 października 2023 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 września 2015 r., I CSK 1038/14).

W ocenie wnioskodawcy, „w przedmiotowej sprawie doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego, które to naruszenie spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.” W pierwszej kolejności skarżący wskazał na naruszenie przez Sądy obu instancji art. 172 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 336 k.c. w zw. z art. 140 k.c. Naruszenia te polegały, według niego, „przede wszystkim na błędnym przyjęciu, że w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy nie doszło do zasiedzenia spornych nieruchomości, w sytuacji, gdy wnioskodawca nabył sporną nieruchomość przez zasiedzenie, albowiem jako posiadacz samoistny władał rzeczą nieprzerwanie od 1987 roku.”

Ponadto w opinii autora skargi kasacyjnej „w zaskarżonym postanowieniu Sąd uznał w istocie, że pomiędzy stronami niniejszego sporu doszło do zawarcia umowy użyczenia, co pozostaje sprzeczne zarówno z ustaleniami poczynionymi przez Sąd, jak i z zasadami doświadczenia życiowego.”

Należy przyjąć, że krytyka orzeczenia Sądu drugiej instancji, zawarta w skardze kasacyjnej, jest klasyczną polemiką z ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez ten Sąd. Tymczasem kwestia ustalenia faktów i oceny dowodów w ogóle *a limine* wyłączona jest z zakresu kontroli kasacyjnej, tym bardziej zatem powoływanie się na nią nie może świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Rozpoznając skargę, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony ani do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani do oceny dowodów dokonanych przez sąd odwoławczy. Sąd Najwyższy, jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu, chociażby pod pozorem kontestowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny (zob. wyrok SN z 16 maja 2018 r., II UK 139/17).

Sąd drugiej instancji doszedł do przekonania, że skoro wnioskodawca objął sporne nieruchomości w posiadanie uważając, iż stanowią własność jego rodziców, a później brata H. Z. oraz wreszcie bratanka A. Z., i ten stan akceptował respektując prawo poszczególnych właścicieli nieruchomości, to oczywiste jest, że nie mógł zasiadywać prawa własności. Nie uważał się za właściciela nieruchomości i oceny tej nie zmieniała sama okoliczność, że dokonywał czynności faktycznych związanych z utrzymaniem nieruchomości, pobierał pożytki, czy też bez zgody brata czynił nakłady na nieruchomość. Czynił to będąc posiadaczem zależnym nieruchomości, a takie posiadanie nie prowadzi do nabycia własności nieruchomości w oparciu o przepis art. 172 § 1 k.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2000 r., IV CKN 14/00).

Należy podkreślić, że choć może dojść do przekształcenia posiadania zależnego w samoistne, prowadzące do zasiedzenia nieruchomości, to jednak konieczna jest wówczas jawna dla otoczenia zmiana kwalifikacji posiadania (vide postanowienia Sądu Najwyższego z 20 października 1997 r., II CKN 408/97, z 7 stycznia 2009 r., II CSK 405/08, z 29 czerwca 2010 r., III CSK 300/09, z 1 kwietnia 2011 r., III CSK 184/10). Właściciel, który wie, że wydał nieruchomość w posiadanie pod tytułem niestanowiącym zagrożenia utratą prawa, musi się dowiedzieć, że z oznaczoną chwilą, wskutek jawnych zachowań posiadacza, jego prawo własności staje się zagrożone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2014 r., V CSK 324/13 i 25 listopada 2015 r., IV CSK 87/15). Tymczasem nic nie wskazywało zdaniem sądu odwoławczego na to, aby po stronie wnioskodawcy doszło do zamanifestowania wobec otoczenia zmiany charakteru posiadania przedmiotowej nieruchomości przed 2015 r., gdyż dopiero wówczas wnioskodawca i jego syn K. Z. zaczęli czynić A. Z. przeszkody w swobodnym korzystaniu z nieruchomości. Od 2015 roku nie upłynął okres nawet 20 lat zastrzeżony dla posiadacza nieruchomości w dobrej wierze.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Oddalając zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosek o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika postępowania zwrotu kosztów postępowania

kasacyjnego Sąd Najwyższy miał na względzie fakt, że uczestnik postępowania nie dostrzegł tego, iż skarga kasacyjna dotknięta jest wadami powodującymi odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, lecz wnioskował wyłącznie o jej oddalenie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14 oraz z 8 września 2015 r., I CSK 1038/14).

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi wnioskodawcy tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu, rozstrzygnięto stosownie do § 11 pkt 1 w zw. z § 8 pkt 6 w zw. z § 16 pkt 4 ppkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. 2024, poz. 764).

M.L.

r.g.